

РЕЗЮМЕ ДОСЛІДЖЕННЯ

Амбітність Планів дій сталого енергетичного розвитку та клімату українських громад

Дослідження амбітності планів дій сталого енергетичного розвитку та клімату українських громад/авт. кол.: Н. Лушнікова, О. Кондратюк, Г. Журавська

Цей звіт містить інформацію про кліматичні зобов'язання громад та їхню роль в національній кліматичній політиці України.

Автори і авторки:

Лушнікова Наталія – канд. техн. наук, координаторка проектів ГО «Екоклуб»

Кондратюк Олена – аналітикиня ГО «Екоклуб»

Журавська Галина – експертка зі сталого енергетичного розвитку

Загальна редакція: Мартинюк Андрій - виконавчий директор ГО «Екоклуб»

Рецензент: Верещак Максим - ключовий експерт, місцевий координатор сталого розвитку Угоди мерів Схід

Редагування: Мулявка Інна

Дизайн і верстка: Лавренюк Ангеліна

Цей документ дозволяється копіювати з некомерційною ціллю без спеціального дозволу ГО «Екоклуб», однак посилання на джерело інформації є обов'язковим.

Розповсюджується безкоштовно.

Це дослідження виготовлено в межах Ініціативи з розвитку екологічної політики й адвокації в Україні, що здійснюється Міжнародним фондом “Відродження” за фінансової підтримки Швеції.

Думки, висновки чи рекомендації належать авторам/авторкам цього документу і не обов'язково відображають погляди Уряду Швеції. Відповідальність за зміст документу несе виключно ГО «Екоклуб».

РЕЗЮМЕ

Більше 250 громад України взяли на себе зобов'язання скоротити викиди та зменшити енергоспоживання як підписанти Угоди мерів. У цьому звіті представлено аналіз кліматичних зобов'язань громад та їхньої ролі у національній кліматичній політиці.

Загалом було досліджено більше 150 ПДСЕР та ПДСЕРК населених пунктів з 268 підписантів Угоди мерів. Дані для дослідження було зібрано до початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну. Незважаючи на те, що становище громад радикально змінилося, автори цього звіту сподіваються, що суттєва частина отриманих даних та висновків може бути використана під час розроблення або оновлення кліматичних планів у період післявоєнної відбудови.

Було виконано аналіз заходів з розвитку ВДЕ, аналіз зобов'язань України, згідно з НВВ2, щодо скорочення викидів та порівняння цієї інформації із тією, що міститься у ПДСЕР та ПДСЕРК. Визначено питомі показники викидів та енергоспоживання, типові помилки під час розроблення заходів у галузі ВДЕ.

Чимало підписантів Угоди мерів вибрали для аналізу досягнених цілей базові роки, протягом яких зафіксовано найбільшу кількість викидів. Такий підхід призводить до того, що у певних населених пунктах очікувана кількість скорочення викидів парникових газів уже досягнена, тож є для них неамбітною. Лише кілька муніципалітетів виступили у розрахунках зобов'язань не базовий рік, а базовий рівень – сценарій динаміки викидів.

Зобов'язання підписантів Угоди мерів охоплюють майже половину сумарних викидів із секторів: виробництва електричної та теплової енергії, комерційних/громадських будівель, сектора житлових будівель, автомобільного транспорту та відходів. Так, абсолютне значення викидів для 163 муніципалітетів (із населенням 20 млн. осіб) у 2019 році становило 71,16 млн. т CO₂-екв. Згідно з інформацією з Кадастру України за 2019 рік, це складає 47,6% від сумарних викидів у вказаних вище секторах (148,7 млн. т CO₂-екв).

Зобов'язання України у межах Другого національно визначеного внеску до Паризької угоди є амбітнішими, ніж сумарні зобов'язання підписантів Угоди мерів за відповідними секторами. Згідно з інформацією у ПДСЕРК, у 2019 році кількість викидів в абсолютних одиницях складає 18,4 млн. т, а прогнозована кількість викидів в 2030 р. – 11,1 млн т, тобто передбачається загальне скорочення на 17,8%. Водночас прогнозована сумарна кількість викидів у відповідних секторах на національному рівні скоротиться від 148,7 до 117,2 млн т CO₂, тобто на 21,2%.

Плани дій муніципалітетів також передбачають зменшення питомих викидів та енергоспоживання. Наразі питомі викиди знаходяться у межах 2-3 т CO₂ екв. на особу в рік, про що свідчать розрахунки, проведені на основі даних ПДСЕРК дев'ятнадцяти найбільших громад.

Аналіз показників 1099 заходів зі скорочення викидів парникових газів показує, що питома вартість скорочення коливається на кілька порядків у межах одного сектору.

У методології Угоди мерів необхідно чітко визначити термін «відновлювані джерела енергії», оскільки зараз підписанти вказують використання торфу, твердих побутових відходів та скидного тепла як ВДЕ.

В окремих планах дій спостерігаємо підміну понять «виробництво ВДЕ» та «використання ВДЕ». Це може призводити до подвійного обліку скорочення викидів парникових газів.

Заходи зі зростання використання ВДЕ представлені у більшості планах дій. Сумарно ці заходи покликані скоротити лише до 4% викидів.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

На підставі аналізу даних сформовано наступні рекомендації:

Рекомендація 1

Післявоєнна відбудова має враховувати необхідність швидкого переходу до низьковуглецевого розвитку та адаптації до зміни клімату. Громадам, які будуть змушені готувати нові плани за таких умов, необхідно надати підтримку під час розроблення планів дій, що ведуть до кліматичної нейтральності.

Рекомендація 2

Підтримка муніципалітетів у кліматичній діяльності. Долучення більше 250 підписантів Угоди мерів в Україні свідчить про готовність громад до участі у кліматичному русі та про успішну роботу, яку провели структури підтримки Угоди мерів. Необхідно розробити стимулюючі умови для громад, які беруть на себе амбітні зобов'язання щодо скороченню викидів.